

ספר חקיקה לבחינת הלשכה

דיני שטרות

מהדורה 2024

בית הספר רייסמן
בית הספר האינטרנטי הראשון להכנה לבחינות הלשכה

ספר חקיקה בדין המהותי - דיני שטרות

פקודת השטרות [נוסח חדש]

פרק ראשון: מבוא

1. בפקודה זו –
 "בנקאי" – לרבות חבר בני אדם, מואגד ושאינו מואגד, העוסק בעסקי בנק;
 "הוצאה" – מסירה ראשונה של שטר או של שטר חוב, כשהם שלמים בצורתם, לאדם הנוטל אותם בתור אוחז;
 "הסב" – היסב מוגמר במסירה;
 "המוכ"ז" – אדם המחזיק בשטר או בשטר-חוב שהם בני פרעון למוכ"ז;
 "אוחז" – מי שהוא הנפרע או הנסב של שטר או של שטר-חוב ומחזיק בו, או מי שהוא המוכ"ז;
 "מסירה" – העברת החזקה מאדם לאדם, בין החזקה למעשה ובין החזקה להלכה;
 "ערך" – תמורה בת-ערך;
 "פושט רגל" – לרבות אדם שרכושו הוקנה לנאמן, או לנמחה לפי דין בר-תוקף אותה שעה בעניני פשיטת-רגל;
 "קיבול" – קיבול מוגמר במסירה או בהודעה;
 "שטר" – שטר חליפין, לרבות שק;
 "תובענה" – לרבות תביעה שכנגד וקיצוץ.

הגדרות

2. פקודה זו תתפרש בסימוכין לדיני אנגליה בענין שטרי חליפין, שיקים ושטרי חוב, חוץ מדינים שאינם מתיישבים עם הוראות הפקודה, ובמידה שאינם מתיישבים.

הוראה כללית
בפרשנות

פרק שני: שטרי חליפין

סימן א': הצורה והפירוש

3. (א) שטר-חליפין הוא פקודה ללא תנאי ערוכה בכתב מאת אדם אל חברו, חתומה בידי נותנה, בה נדרש האדם שאליו ערוכה הפקודה לשלם לאדם פלוני או לפקודתו, או למוכ"ז, סכום מסויים בכסף, עם דרישה או בזמן עתיד קבוע או ניתן לקביעה.
 (ב) מסמך שלא נתקיימו בו תנאים אלה, או שיש בו פקודה לעשות מעשה בנוסף על פרעון כסף, איננו שטר-חליפין.
- (ג) פקודה לפרוע מתוך קרן מיוחדת אינה פקודה ללא תנאי כמשמעותו בסעיף זה; אבל פקודה לפרוע שאין בה סייג אלא שיש בצדה נקיבת קרן מיוחדת שממנה יחזור ויפרע הנמשך, או נקיבת חשבון מיוחד שלחובתו יזקף הסכום, או הודעה בדבר העסקה המשמשת עילה לשטר – היא פקודה ללא תנאי.
- (ד) על שלוש אלה אין השטר נפסל;
 (1) על שאין בו תאריך עריכתו;
 (2) על שאינו מפרש הערך שניתן בעדו או שאינו מפרש שניתן בעדו ערך כלשהוא;
 (3) על שאינו מפרש את מקום המשיכה או את מקום הפרעון;
 אלא שלעולם, באין מקום פרעונו של השטר נקוב במפורש, יראו כמקום פרעונו את המקום שניקב כמקום עסקו של הנמשך, או כמקום מגוריו.
4. (א) השטר יכול להיות משוך בר-פרעון למושך או לפקודתו, או לנמשך או לפקודתו.
 (ב) מקום שמושך השטר הוא גם הנמשך, או מקום שהנמשך הוא אדם בדוי או אדם חסר-כושר להתקשר בחוזה, הברירה בידי האוחז לנהוג במסמך דרך שטר-חליפין או דרך שטר-חוב.
5. (א) הנמשך צריך להיות נקוב בשטר בבהירות סבירה, אם בשמו ואם בדרך אחרת.
 (ב) השטר יכול להיות ערוך אל שני נמשכים או יותר, בין שהם שותפים ובין אם לאו, אבל פקודה ערוכה לשני נמשכים לחלופין, או לשני נמשכים או יותר בזה אחר זה – אינה שטר חליפין.
6. (א) שטר שאיננו בר-פרעון למוכ"ז צריך שהנפרע יהא נקוב בו בבהירות סבירה, אם

שטר-חליפין מהו

קרן מיוחדת

התאריך, המקום והערך

הדין כשצדדים שונים בשטר חד הם הדין כשהמושך והנמשך חד הם או פירמה אחת הם

ערוך אל הנמשך

דרושה בהירות בענין הנפרע

נפרע חלופ או נושא משרה	בשמו ואם בדרך אחרת. (ב) השטר יכול להיות עשוי בר-פרעון לשני נפרעים או יותר יחדיו, ויכול שיהא עשוי בר-פרעון לחלופין לאחד משני נפרעים או לאחדים מתוך מספר נפרעים; כן יכול שיהא עשוי בר-פרעון לנושא משרה אותה שעה.
נפרע בדוי	(ג) מקום שהנפרע הוא אדם בדוי או אדם שאינו קיים, מותר לנהוג בשטר כאילו הוא בר-פרעון למוכ"ז.
אילו שטרות סחירים	7. (א) שטר שיש בו מלים האוסרות העברתו, או המורות על כוונה שהשטר לא יהיה עביר, השטר כשר בין הצדדים שבו לבין עצמם, אך אין הוא סחיר. (ב) שטר סחיר יכול שיהא בר-פרעון בין לפקודה ובין למוכ"ז.
בר-פרעון למוכ"ז	(ג) שטר בר-פרעון למוכ"ז הוא שטר שנאמר בו כך, או שטר שההיסב היחיד או האחרון שעליו, הוא היסב על החלק.
בר פרעון לפקודה	(ד) שטר בר-פרעון לפקודה הוא שטר שנאמר בו כך, או שנאמר בו שהוא בר-פרעון לאדם מיוחד ואין בו מלים האוסרות העברתו או המורות על כוונה שלא יהא עביר. (ה) שטר שנאמר בו, בין מלכתחילה ובין בהיסב, שהוא בר-פרעון לפקודת אדם פלוני, ולא לו או לפקודתו, הריהו אף על פי כן בר-פרעון לו או לפקודתו, והברירה בידי אותו אדם.
הסכום שיש לפרעו	8. (א) הסכום שיש לפרעו על פי השטר הוא סכום מסויים, כמשמעותו בפקודה זו, אפילו פרעונו נדרש – (1) עם ריבית; (2) לשיעורין מפורשים; (3) לשיעורין מפורשים ובתוספת הוראה שאם לא ייפרע שיעור אחד יחול זמן פרעונו של הסכום כולו; (4) לפי שער חליפין נקוב, או לפי שער חליפין שיש לבררו בדרך שהורה עליה השטר.
חישוב הריבית	(ב) מקום שהסכום שיש לפרעו נאמר גם במלים וגם בספרות, והן מכחישות זו את זו, הסכום שהמלים מורות עליו הוא הסכום שיש לפרעו. (ג) מקום שהסכום שיש לפרעו נאמר במלים פעמים אחדות, או שאינו נאמר במלים אך נאמר בספרות פעמים אחדות, והן מכחישות זו את זו, הסכום הפחות הוא הסכום שיש לפרעו.
שטר בר-פרעון עם דרישה	(ד) מקום שנאמר בשטר שיש לפרעו בריבית, תחילת זמנה של הריבית היא מתאריך השטר, ואם אין בו תאריך – מיום שהוצא; והוא כשאין בשטר הוראה אחרת. 9. (א) וזה שטר בר-פרעון עם דרישה: (1) שטר שנאמר בו שיש לפרעו עם דרישה או עם ראייה או עם הצגה; (2) שטר שלא נאמר בו שום זמן לפרעון.
שטר בר-פרעון בעתיד	(ב) שטר שקובל, או שהוסב, לאחר שעבר זמנו, יראוהו לגבי הקבל שכך קיבלו עליו או לגבי מסב שכך הסב אותו, כשטר בר-פרעון עם דרישה. 10. (א) שטר בר-פרעון בזמן עתיד הניתן לקביעה, כמשמעותו בפקודה זו, הוא שטר שנאמר בו שיש לפרעו – (1) כתום תקופה קבועה לאחר תאריכו או לאחר ראייה; (2) כשאירע מאורע פלוני ואירועו ודאי אף שאין זמנו ודאי, או כתום תקופה קבועה לאחר מאורע כאמור.
השטת התאריך בשטר שפרעונו לאחר תאריכו או בקיבול לאחר ראייה	(ב) מסמך שנאמר בו שיש לפרעו כשאירע דבר שאירועו בספק – איננו שטר, ואין אירועו של אותו דבר מתקן את הפגם. 11. שטר שנאמר בו שיש לפרעו בתום תקופה קבועה לאחר תאריכו והוצא בלא תאריך, או שטר שנאמר בו שיש לפרעו כתום תקופה קבועה לאחר ראייה וקובל בלא תאריך, רשאי כל אוחז לרשום בו את התאריך הנכון של ההוצאה או של הקיבול והשטר יהיה בר-פרעון בהתאם לכך; מקום שהאוחז רשם בתום לב ובטעות תאריך לא נכון, וכן בכל מקרה שרשום בשטר תאריך לא נכון והשטר מגיע אחרי כן לאוחז כשורה, לא יהא השטר בטל על שום כך, אלא כוחו יפה והוא בר-פרעון כאילו היה התאריך הרשום בו התאריך הנכון.
חזקה על תאריך שהוא תאריך נכון	12. (א) תאריך שעל גבי שטר, קיבול או היסב, רואים אותו כתאריך הנכון של המשיכה או של הקיבול או של ההיסב, הכל לפי הענין, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר, אולם מקום שהוגש שטר בהליכי פשיטת רגל כראיה לחובו של נושה עותר, יש לקיים את תאריך השטר בראיה. (ב) אין השטר פסול מחמת זו בלבד, שתאריכו מוקדם או מאוחר.

13. (א) שטר שזמן פרעונו חל, ככתבו, ביום שאינו יום עסקים, יראוהו חל ובר-פרעון ביום העסקים הראשון שלאחריו.
- (ב) שטר שזמן פרעונו כתום תקופה קבועה לאחר תאריכו, לאחר ראייה, או לאחר שאירע מאורע פלוני, אין מביאים במנין, לגבי קביעת זמן הפרעון את היום שממנו צריכה להתחיל התקופה ומביאים במנין את יום הפרעון.
- (ג) שטר שזמן פרעונו הוא כתום תקופה קבועה לאחר ראייה, תחילתה של התקופה היא: בשטר שקובל – מיום הקיבול, ובשטר שהודיעו על חילולו במיאון או באי מסירה – מיום שניתנה ההודעה.
- (ד) המונח "חודש" בשטר פירושו חודש לפי הלוח הגריגוריאני אם אין בשטר הגדרה אחרת.
- (ה) על זמן הפרעון כפי שהוא קבוע בשטר אין מוסיפים ארכת חסד.
14. מושך השטר וכל מסב יכול לרשום בו שמו של אדם שאליו יוכל האוחז לפנות בשעת-הדחק, היינו בשעה שהשטר יחולל במיאון או באי-פרעון; אדם כאמור נקרא נדרש-בשעת-הדחק; הברירה בידי האוחז לפנות אל הנדרש-בשעת-הדחק או לא, כפי שנראה לו.
15. (א) מושך השטר וכל מסב יכול לרשום בו תניה מפורשת –
- (1) השוללת או המגבילה את חבותו הוא כלפי האוחז;
- (2) המוותרת על חובותיו של האוחז כלפיו, כולן או מקצתן.
- (ב) שום דבר האמור בסעיף זה לא ימנע מושך שטר וכל מסב מלרשום בתעודה נפרדת כל תניה שבידו לרשום בשטר לפי סעיף קטן (א).
16. (א) קיבול שטר פירושו גילוי דעתו של הנמשך על הסכמתו לפקודת המושך.
- (ב) הקיבול פסול אם לא נתמלאו בו תנאים אלה:
- (1) צריך שיהא כתוב בשטר וחתום בידי הנמשך; חתימתו בלבד על פני השטר, בלא תוספת מלים, מספקת;
- (2) אסור שייאמר בו, שהנמשך יקיים את הבטחתו שלא בפרעון כסף.
17. (א) השטר יכול שיהא מקובל –
- (1) לפני שנחתם בידי המושך או כשאינו שלם מבחינה אחרת;
- (2) לאחר שעבר זמנו, או לאחר שחולל בתחילה בסירוב לקבלו או באי-פרעון.
- (ב) שטר בר-פרעון לאחר ראייה שחולל במיאון ולאחר מכן חזר הנמשך וקיבלו עליו, זכאי האוחז, באין הסכם אחר, לקיבול מן התאריך שבו הוצג השטר לראשונה לפני הנמשך לשם קיבול.
18. (א) הקיבול יכול שיהא כללי או מסוייג.
- (ב) קיבול כללי מסכים בלא סייג לפקודת המושך; קיבול מסוייג במלים מפורשות משנה כוחו של השטר מכפי שנמשך.
- (ג) ביחוד מסוייג הקיבול כשהוא –
- (1) על תנאי, היינו תולה פרעונו על ידי הקבל בקיום תנאי שנאמר בקיבול;
- (2) חלקי, היינו קיבול לפרוע רק חלק מן הסכום שבשטר;
- (3) מאוחר, היינו קיבול לפרוע במקום מיוחד פלוני בלבד; אם לא נאמר בו בפירוש שיש לפרוע את השטר באותו מקום בלבד ולא במקום אחר, יהיה הקיבול האמור קיבול כללי;
- (4) מסוייג מבחינת הזמן;
- (5) של אחד הנמשכים או של אחדים מהם, אך לא של כולם.
19. (א) היה השטר חסר פרט מהותי, האדם המחזיק בו יש לו רשות לכאורה להשלים את החסר ככל שנראה לו.
- (ב) מסמך כאמור שהושלם תוך זמן סביר ובדיוק לפי ההרשאה שניתנה, יהא אכיף על כל אדם שנעשה צד לו לפני ההשלמה; זמן סביר, לענין זה, הוא שאלה שבעובדה; ואולם אם סיחרו את המסמך לאחר השלמתו לאוחז כשורה, יהא השטר בידו כשר ובר-פעל לכל דבר, והוא יכול לאכוף אותו כאילו הושלם בתוך זמן סביר ובדיוק לפי ההרשאה שניתנה.
20. (א) כל התקשרות על פי שטר, בין של המושך בין של הקבל ובין של מסב, אינה שלמה ואפשר לחזור ממנה כל עוד לא נמסר המסמך על מנת לעשותה בת-פעל; ואולם מקום שקיבול

חישוב זמן הפרעון

שטר בר פרעון לאחר ראייה (תיקון מס' 3) תשל"ג-1973

חודש

ארכת חסד

נדרש-בשעת-הדחק

תניות מיוחדות של מושך או של מסב המגבילות חבותם

ויתור על חובות האוחז (תיקון מס' 3) תשל"ג-1973

הגדרת קיבול ומהו צריך

צורה מהי צריכה

הזמן לקיבול

תאריך הקיבול לאחר חילול תחילה

קיבול כללי וקיבול מסוייג

על תנאי

במקום מיוחד בלבד

הזמן

חלק מהנמשכים

מסמך לא שלם או חתימה על-החלק

מסירה תשלום את ההתקשרות

כתוב בשטר, והנמשך הודיע לאדם הזכאי לשטר, או בהתאם להוראותיו, שקיבל עליו את השטר – הקיבול נעשה שלם ואין לחזור ממנו.

- (ב) בין צדדים סמוכים לבין עצמם, ולגבי כל צד מרוחק שאיננו אחוז כשורה:
- (1) המסירה היא בת-פעל אם נעשתה בידי הצד המושך, או המקבל עליו או המסב, או בהרשאתם, הכל לפי הענין; בידי מי
- (2) מותר להוכיח שהמסירה היתה על תנאי או למטרה מיוחדת בלבד ולא לשם מסירה על תנאי
- העברת הקנין בשטר;
- אבל שטר שהוא בידי אחוז כשורה, חזקה חלוטה היא שהיתה מסירה כשרה על ידי כל הצדדים שקדמו לו, כדי להחביבם כלפיו.
- (ג) שטר שיצא מהחזקתו של צד שחתם עליו בתור מושך, או קבל או מסב, חזקה חזקה במסירה
- שנמסר על ידיו מסירה כשרה וללא תנאי, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

סימן ב': כשרם ורשותם של הצדדים

21. (א) הכושר לחוב כצד לשטר – כמוהו ככושר להתקשר בחוזה. כשרם ורשותם של הצדדים
- (ב) שטר שנמשך או שהוסב בידי אדם שאין לו כושר או כוח לחוב על פי שטר, משיכתו או היסבו מזכים את האוחז להיפרע על פי השטר ולאכוף אותו על כל צד אחר שבו.
22. (א) אין אדם חב בתור מושך או מסב או קבל של שטר אם לא חתם עליו בתור אחד מאלה. אין חבות בלי חתימה
- (ב) חתם אדם בשם מסחרי או בשם נטול, הריהו חב על פיו כאילו חתם בשמו הוא.
- (ג) חתם אדם שמה של פירמה, הרי זה כאילו חתם שמותיהם של כל החבים בתור שותפים לאותה פירמה.
23. (א) חתימה על שטר שהיא מזוייפת או שומה בו שלא בהרשאת האדם שהחתימה נחזית כשלו, אין כוחה יפה כלשהו, ואין רוכשים על ידיה או על פיה כל זכות להחזיק בשטר או להפטיר ממנו או לאכוף פרעונו על כל צד שבו, אלא אם האדם שכנגדו באים להחזיק את השטר או שעליו באים לאכוף פרעונו מנוע מלטעון טענת זיוף או העדר הרשאה, והכל בכפוף להוראות פקודה זו.
- (ב) שום דבר האמור בסעיף זה אין בו כדי לפגוע באישור שניתן לחתימה שנחתמה שלא ברשות ואינה מגיעה לכלל זיוף.
- (ג) אדם שפרע שטר בתום לב ובדרך העסקים הרגילה, אין עליו חובה להוכיח כי ההיסב של הנפרע או כל היסב שלאחריו נחתם בידי או בהרשאתו של האדם שההיסב נחזה כשלו; ואפילו היתה חתימת ההיסב מזוייפת או חתומה שלא ברשות, דינו של מי שפרע בדרך זו כדין מי שפרע כשורה.
- (ד) לענין סעיף זה, מימשך או פקודה שנמשכו על ידי בנק על סניף שלו, וחוף מזה נתקיימה בהם ההגדרה של שטר על פי סעיף 3 – דינם כדין שטר. מימשך בנקאי כמוהו כשטר
24. חתימה בתוקף הרשאה כוחה כהודעה שרשותו של המורשה לחתום מוגבלת היא, ואין החתימה מחייבת את המרשה, אלא אם פעל המורשה במעשה החתימה בגבולות רשותו ממש. חתימה בתוקף הרשאה
25. (א) מי שחתם על שטר בתור מושך או מסב או קבל והוסיף לחתימתו מלים המורות שהוא חותם בשם מרשה או מטעמו או בבחינת נציג, אינו חב על פי השטר חבות אישית; אך תוספת מלים לחתימתו שאינן באות אלא לתאר שהוא מורשה או פועל בבחינת נציג, אינן פוטרות אותו מחבות אישית, ואם הוכח שפעל שלא ברשות או שחרג מתחום רשותו יהא חב על פי השטר חבות אישית. החותם בתור מורשה או בבחינת נציג
- (ב) כשבאים להכריע אם חתימה פלונית על שטר היא של מרשה או של המורשה שבידו נכתבה, הולכים אחר הפירוש המועיל ביותר לכשרותו של המסמך.

סימן ג': תמורת השטר

26. (א) תמורה בת-ערך לשטר יכול שתהא – תמורה בת ערך – מהי
- (1) כל תמורה המספקת כדי להעמיד התקשרות פשוטה;
- (2) חוב קודם או חבות קודמת; ודינם כדין תמורה בת-ערך בין שהשטר הוא בר-פרעון עם דרישה ובין שהוא בר-פרעון בזמן עתיד.
- (ב) משניתן בזמן מן הזמנים ערך בעד שטר, רואים את האוחז כאוחז בעד ערך כלפי הקבל וכלפי כל מי שנעשה צד לשטר לפני אותו זמן. אוחז תמורת ערך
- (ג) אוחז שיש לו עכבון על השטר מכוח חוזה או מכלל דין, רואים אותו כאוחז בעד ערך כדי הסכום שיש לו עכבון כנגדו. אוחז שיש לו עכבון

שטר-טובה או מיטיב	27. (א) המיטיב בשטר הוא האדם שחתם עליו כמושך או כקבל או כמסב בלא שקיבל בעדו ערך וכדי להשאיל את שמו לאדם אחר.
אוחז כשורה	(ב) המיטיב חב על פי השטר כלפי אוחז בעד ערך, ואין נפקא מינה אם האוחז ידע בשעה שנטל את השטר שאין אותו צד אלא מיטיב ואם לאו. 28. (א) אוחז כשורה הוא אוחז שנטל את השטר כשהוא שלם ותקין לפי מראהו ובתנאים אלה:
פגמים שבזכות קנין	(1) נעשה אוחז השטר לפני שעבר זמנו, ולא היתה לו כל ידיעה שהשטר חולל לפני כן, אם אמנם חולל; (2) נטל את השטר בתום לב ובעד ערך ובשעה שסיחרו לו את השטר לא היתה לו כל ידיעה שזכות קנינו של המסחר פגומה.
אוחז התובע מכוח אוחז כשורה	(ב) ביחוד זכות קנינו של מסחר שטר פגומה כמשמעותו בפקודה זו, אם השיג את השטר, או את הקיבול, על ידי רמאות, כפיה, או אלימות ופחד, או באמצעים אחרים שאינם כדון, או בתמורה אי-חוקית, או כשהוא מסחר את השטר אגב מעילה באמון, או בנסיבות העולות כדי רמאות.
חזקה על תמורה ועל תום לב	(ג) אוחז, בין בעד ערך ובין שלא בעד ערך, שזכות קנינו בשטר הגיעה לו מכוח אוחז כשורה ושאיננו שותף לשום רמאות או אי חוקיות הפוגעות בשטר, יש לו כל הזכויות אשר לאותו אוחז כשורה כלפי הקבל וכלפי כל הצדדים לשטר שקדמו לאותו אוחז. 29. (א) כל צד שחתימתו מצויה על השטר, חזקה לכאורה שנעשה צד לו בעד ערך. (ב) כל אוחז שטר, חזקה לכאורה שהא אוחז כשורה; אך אם הודו או הוכיחו בתובענה שהקיבול או ההוצאה או הסיחור שלאחריה פגועים ברמאות, בכפיה, או באלימות ופחד, או באי-חוקיות, חובת הראיה מוחלפת, עד אם הוכיח האוחז שלאחר אותה רמאות או אי-חוקיות ניתן בתום לב ערך בעד השטר.
סיחור מהו	סימן ד': סיחור השטר 30. (א) משהועבר שטר מאדם לאדם בדרך העושה את הנעבר לאוחז השטר – השטר מסוחר. (ב) שטר בר-פרעון למוכ"ז – סיחורו במסירה. (ג) שטר בר-פרעון לפקודה – סיחורו בהיסב של האוחז שהוגמר במסירה.
שטר למוכ"ז שטר לפקודה העברת שטר לפקודה בלא היסב	(ד) האוחז שטר לפקודתו שהעביר את השטר בעד ערך בלא היסב, העברתו נותנת לנעבר אותה זכות קנין בשטר שהיתה לו למעביר, ובנוסף על כך רוכש הנעבר את הזכות לקבל את היסבו של המעביר.
היסב על ידי נציג	(ה) היה אדם חייב להסב שטר בתור נציג, יכול הוא להסב את השטר בביטויים השוללים את חבותו האישית.
היסב בר-תוקף מהו צריך	31. היסב עושה סיחור אם נתמלאו בו תנאים אלה: (1) צריך שיהא כתוב על השטר גופו וחתום בידי המסב; חתימתו של המסב על השטר, היא בלבד ללא תוספת מלים, דיה; היה ההיסב כתוב על גבי ספח או על גבי "העתק" של שטר שהוציא או שסיחרוהו במדינה המכירה בכוחם של העתקים, רואים את ההיסב כאילו נכתב על השטר גופו; (2) צריך שיהא היסב לשטר כולו; היסב חלקי, היינו היסב הנחזה כמעביר לנסב חלק בלבד של הסכום העומד לפרעון, או הנחזה כמעביר את השטר לשני נסבים או יותר, לכל אחד לחוד, אינו עושה סיחור; (3) מקום שהשטר הוא לפקודתם של שני נפרעים או נסבים, או של יותר משנים, והם אינם שותפים, צריך שישבו כולם זולת אם היה המסב רשאי להסב בשם האחרים; (4) מקום שהשטר הוא לפקודה, והנפרע או הנסב מתואר שלא כנכון, או שנשתבש הכתיב של שמו, יכול הוא להסב את השטר כדרך שכתוב בו ולהוסיף, אם יראה לעשות כן, את חתימתו הנכונה; (5) שטר שיש בו שני היסבים או יותר, חזקה שכל אחד מהם נעשה בסדר שבו הוא עומד על השטר, עד שלא הוכח היפוכו של דבר; (6) היסב יכול שיהיה בין על-החלק ובין במיוחד, ויכול שיהיו בו תנאים מגבילים.
סוגי היסב	32. שטר הנחזה כמוסב על תנאי, מותר לפרעו ולא להשגיח בתנאי, והפרעון לנסב כוחו יפה, בין שנתקיים התנאי ובין שלא נתקיים.
היסב על תנאי	

33. (א) היסב על-החלק אינו מפרש שום נסב, ושטר שהוסב כך הוא בר-פרעון למוכ"ז. (ב) היסב מיוחד מפרש את האדם אשר לו או לפקודתו ייפרע השטר. (ג) הוראות פקודה זו לגבי נפרע חלות, בשינויים המחוייבים, גם לגבי נסב על פי היסב מיוחד.	היסב על-החלק היסב מיוחד דין נסב כדין נפרע
(ד) שטר שהוסב על-החלק, יכול כל אחד להפוך את ההיסב להיסב מיוחד על ידי שיכתוב מעל לחתימת המסב הוראה לשלם את השטר לעצמו או לפקודתו או לאדם אחר או לפקודתו.	הפיכת היסב על-החלק להיסב מיוחד
34. (א) היסב מגביל הוא היסב האוסר להוסיף ולסחור את השטר, או המביע שאין זו אלא הרשאה לעשות בשטר כאמור בהיסב ולא העברת בעלות בשטר, כגון שטר שהוסב: "שלם לפלוני בלבד" או "שלם לפלוני לחשבונו של אלמוני" או "שלם לפלוני או לפקודתו, לגוביינא". (ב) היסב מגביל נותן לנסב את הזכות להיפרע על פי השטר ולתבוע לדין כל צד לשטר שהמסב שלו היה יכול לתבוע, אבל אין ההיסב נותן לו כוח להעביר את זכויותיו בתור נסב אלא אם הורשה בו בפירוש לעשות כן. (ג) מקום שהיסב מגביל מרשה להוסיף ולהעביר, כל הנסבים הבאים לאחר מכן נוטלים את השטר עם כל הזכויות וההתחייבויות שהיו לנסב הראשון על פי ההיסב המגביל.	היסב מגביל
35. (א) שטר שהוא סחיר בתחילתו מוסיף להיות סחיר, עד אם הוסב היסב מגביל או אם נפקע על ידי פרעון או בדרך אחרת. (ב) שטר שעבר זמנו אין לסחרו אלא בכפוף לכל פגם שבזכות קנין שהשטר היה פגוע בו בשעת חלותו, ומאותה שעה ואילך הנוטל את השטר אינו יכול לרכוש או ליתן זכות קנין טובה מזו שהיתה לאדם שמידו נטל. (ג) שטר שזמן פרעונו עם דרישה, וחזותו מעידה עליו שהיה במחזור זמן רב במידה שאינה סבירה, יראוהו כשטר שעבר זמנו, כמשמעותו בסעיף זה ולענין זה, מהו, לענין זה, זמן רב במידה שאינה סבירה, היא שאלה של עובדה.	עד מתי השטר סחיר סיחורו של שטר שעבר זמנו שטר עם דרישה – מתי עובר זמנו
(ד) כל סיחור – חזקה לכאורה שנעשה לפני שעבר זמנו של השטר, אם אין בהיסב תאריך מאוחר מחלותו של השטר. (ה) שטר שלא עבר זמנו וחולל, כל הנוטל אותו בידיעה שחולל נוטלו בכפוף לכל פגם שבזכות קנין שהיה בו בשעת חילול, אבל שום דבר האמור בסעיף קטן זה לא יפגע בזכויותיו של אחדו כשורה.	חזקה לגבי תאריך הסיחור שטר שיודעים בו שחולל
36. שטר שסיחרוהו בחזרה למושך או למסב קודם או לקבל, יכול אותו צד, בכפוף להוראות פקודה זו, לחזור ולהוציא את השטר ולסחרו עוד, אך אין הוא זכאי לאכופ תשלומו על שום צד-ביניים שכלפיו היה חב לפני כן.	סיחור שטר למי שכבר הוא חב על פיו
37. אלה זכויותיו וכוחו של אחדו שטר: (1) יכול הוא לתבוע על פי השטר בשם עצמו; (2) היה אחדו כשורה, הריהו אחדו השטר כשהוא נקי מכל פגם שבזכות קנינם של צדדים קודמים לו, וכן מכל טענות-הגנה אישיות גרידא שהיו להם בינם לבין עצמם, ויכול הוא לאכופ תשלומו על כל צד החב על פי השטר; (3) היה פגם בזכות קנינו, הרי אם סיחר את השטר לאחדו כשורה, רוכש אותו אחדו זכות קנין טובה ושלמה, ואם השיג פרעונו של השטר, מי שפרע לו כשורה מופטר מן השטר הפטר כשר.	זכויותיו של אחדו
סימן ה': חובותיו הכלליות של אחדו	
38. (א) שטר בר-פרעון לאחר ראייה טעון הצגה לקיבול, כדי לקבוע חלותו של המסמך. (ב) שטר שהיתנו בו בפירוש שיש להציגו לקיבול, אין להציגו לפרעון כל עוד לא הוצג לקיבול. (ג) בשום מקרה אחר אין השטר טעון הצגה לקיבול כדי להחייב על פיו כל צד לשטר.	מתי יש צורך בהצגה לקיבול
39. (א) שטר בר-פרעון לאחר ראייה שסיחרוהו, צריך האחדו, בכפוף להוראות פקודה זו, להציגו לקיבול או לסחרו תוך זמן סביר; ולעולם, שטר שפרעונו לאחר ראייה צריך להציגו לקיבול תוך ששה חדשים מתאריכו, או תוך זמן קצר יותר שהיתנוהו המושך או המסב, או תוך זמן ארוך יותר שהיתנוהו המושך ושלא יעלה על שנים-עשר חדשים. (ב) לא עשה האחדו כן, הופטרו המושך וכל המסיבים שקדמו לאותו אחדו. (ג) כשבאים לפסוק מהו זמן סביר כמשמעותו בסעיף זה, יש לשים לב לטיבו של השטר, למנהג הסוחרים לגבי שטרות מעין זה ולעובדות של המקרה המיוחד.	הזמן להצגת שטר שפרעונו לאחר ראייה ת"ט תשכ"ד-1963

40. (א) השטר הוא מוצג כראוי אם הוצג לפי כללים אלה:
- (1) צריך שתהא הצגה לפני שעבר זמנו, ביום עסקים ובשעה סבירה, על ידי האוחז או בשמו, לפני הנמשך או לפני אדם הרשאי בשמו לקבל עליו את השטר או לסרב לקבלו עליו;
  - (2) היה השטר ערוך אל שני נמשכים או יותר, שאינם שותפים, צריך שתהא הצגה לפני כולם; אלא שאם האחד רשאי לקבל בעד כולם יכול שתהא הצגה לפניו בלבד;
  - (3) מת הנמשך, יכול שתהא הצגה לפני נציגו האישי;
  - (4) פשט הנמשך את הרגל, יכול שתהא הצגה לפניו או לפני הנאמן שלו;
  - (5) מקום שניתן לפי הסכם או לפי הנוהג להציג את השטר על ידי בי-דואר, הצגתו בדרך זו מספקת.
- (ב) ואלה נסיבות הפוטרות מחובת הצגה לקיבול כאמור ומתירות לנהוג בשטר כאילו חולל מחמת מיאון:
- (1) הנמשך מת או פשט את הרגל, או שהוא אדם בדוי או שאין לו כושר להתקשר בשטר;
  - (2) אין אפשרות לבצע הצגה כאמור אף לאחר שקידה סבירה;
  - (3) ההצגה היתה אמנם שלא כתיקונה, אך הסירוב לקיבול היה בגלל סיבה אחרת.
- (ג) העובדה שיש לאוחז יסוד להניח שהשטר יחולל לכשיוצג אינה פוטרת מחובת הצגה.
41. הוצג שטר לקיבול כראוי ולא קובל תוך עשרים וארבע שעות, האדם שהציגו חייב לנהוג בו כבשטר שחולל מחמת מיאון; לא עשה כן, יפסיד האוחז את זכותו לחזור על המושך ועל המסיבים.
42. (א) השטר מחולל במיאון באחת משתי אלה:
- (1) כשהציגוהו לקיבול כראוי וסירבו לקבלו בדרך שנקבע בפקודה, או שאין אפשרות להשיג קיבול כזה;
  - (2) כשהיו פטורים מלהציגו לקיבול והשטר לא קובל.
- (ב) חולל השטר במיאון עולה מיד הזכות לאוחז, בכפוף להוראות הפקודה, לחזור על המושך ועל המסיבים ואין צורך להציגו לפרעון.
43. (א) יכול האוחז שטר לסרב ליטול קיבול מסוייג, ואם אינו משיג קיבול בלתי מסוייג יכול הוא לנהוג בשטר כאילו חולל במיאון.
- (ב) ניטל קיבול מסוייג כשהמושך או מסב לא הרשה את האוחז, בפירוש או מכללא, ליטול קיבול מסוייג, או לא הביע הסכמתו לכך לאחר מעשה, המושך ומסב כאמור מופטרים מחבותם על פי השטר; אין הוראות סעיף קטן זה חלות על קיבול חלקי שנמסרה עליו הודעה כראוי.
- (ג) מושך או מסב של שטר שקיבל ידיעה בדבר קיבול מסוייג ולא הביע לאוחז תוך זמן סביר את אי-הסכמתו יראו אותו כאילו הביע הסכמתו.
44. (א) בכפוף להוראות הפקודה, צריך להציג שטר לפרעון כראוי; לא הציגוהו, המושך והמסב מופטרים.
- (ב) השטר הוא מוצג לפרעון כראוי אם הוצג לפי כללים אלה:
- (1) שטר שאיננו בר-פרעון עם דרישה, יש להציגו ביום שחל זמן פרעונו;
  - (2) שטר שהוא בר-פרעון עם דרישה, יש להציגו, בכפוף להוראות הפקודה, תוך זמן סביר לאחר הוצאתו, כדי להחייב את המושך, ותוך זמן סביר לאחר הסבתו, כדי להחייב את המסב. כשבאים לקבוע מהו זמן סביר, יש לשים לב לטיבו של השטר, למנהג הסוחרים לגבי שטרות מעין זה ולעובדות של המקרה המיוחד; ולעולם שטר שהוא בר-פרעון עם דרישה יש להציגו לפרעון תוך ששה חדשים לאחר תאריכו, או תוך זמן קצר יותר שהיתנוהו המושך או המסב, או תוך זמן ארוך יותר שהיתנהו המושך ושלא יעלה על שנים עשר חדשים.
  - (ג) ההצגה תהיה על ידי האוחז או על ידי אדם הרשאי לקבל פרעון בשמו, בשעה סבירה של יום עסקים, במקום הנכון כמוגדר להלן, לפני האדם הנקוב בשטר בתור פורע, או לפני אדם הרשאי לפרעו בשמו או לסרב בשמו לפרעו, אם אפשר בשקידה סבירה למצוא באותו מקום את האדם האמור.

כללים להצגה לקיבול והצדק לאי הצגה

שני נמשכים או יותר

נמשך שמת

נמשך שפשט את הרגל בי-דואר

הצדק הפוסט מהצגה לקיבול

מיאון (תיקון מס' 3) תשל"ג-1973

חילול במיאון ותוצאותיו

החובות לגבי קיבול מסוייג

(תיקון מס' 3) תשל"ג-1973

הצגה לפרעון (תיקון מס' 3) תשל"ג-1973 כללים

מהו הזמן

מהו המקום	(ד) השטר הוא מוצג במקום הנכון אם הוצג לפי כללים אלה: (1) כשמקום הפרעון פורש בשטר, והשטר הוצג באותו מקום; (2) כשמקום הפרעון לא פורש בשטר, אבל יש בו מענו של הנמשך או של הקבל, והשטר הוצג שם; (3) כשאין בשטר שום מקום פרעון ושום מען, והשטר הוצג במקום עסקו של הנמשך או של הקבל אם המקום ידוע, ואם לאו – במקום מגוריו הרגיל אם המקום ידוע; (4) בכל מקרה אחר – אם הוצג השטר לפני הנמשך או לפני הקבל, בכל מקום שאפשר למצוא שם, או במקום עסקו או מגוריו הידועים לאחרונה. (ה) הוצג השטר במקום הנכון ולאחר שקידה סבירה לא היתה אפשרות למצוא שם אדם הרשאי לפרוע את השטר או לסרב לפרעו, אין צורך בהצגה נוספת לפני הנמשך או הקבל. (ו) שטר שנמשך על שנים או יותר שאינם שותפים, או שקובל על שנים או יותר שאינם שותפים, ולא פורש בו מקום פרעון, יש להציגו לפני כולם. (ז) מת הנמשך או הקבל, ולא פורש בשטר מקום פרעון, יש להציגו לפני נציג אישי, אם יש כזה ואם ניתן למצוא אותו בשקידה סבירה. (ח) מקום שניתן לפי הסכם או לפי הנוהג להציג את השטר על ידי בי-דואר, הצגתו בדרך זו מספקת. (ט) מקום שאוחז השטר הוא בנק, יראו את ההצגה עשויה כראוי, אם נמסרה בדואר רשום הודעה מאת הבנק הדורשת את פרעון השטר במשרד הבנק.
שני נמשכים או יותר	
מת הנמשך או הקבל	
בי-דואר	
הצגה על ידי בנק בדואר רשום	
הצדק לאיחור בהצגה לפרעון ולאי-הצגה	45. (א) היה הגורם לאיחור נסיבות שאין לאוחז שליטה עליהן ואין לתלותן בהזנחתו או בהתנהגותו שלא כהוגן או ברשלנותו, הרי זה הצדק לאיחור בהצגה לפרעון; פסקה פעולתו של גורם האיחור יש להציג את השטר בשקידה סבירה. (ב) פוטרים מהצגה לפרעון – (1) מקום שאי אפשר לבצע הצגה כדרוש בפקודה אף לאחר שקידה סבירה; העובדה שיש לאוחז יסוד להניח שהשטר יחולל כשיוצג, אינה פוטרת מן החובה להציגו; (2) מקום שהנמשך הוא אדם בדוי; (3) כלפי המושך – מקום שהנמשך או הקבל אינו מחוייב, בינו לבין המושך, לקבל עליו את השטר או לפרעו, ואין למושך כל יסוד להניח שהשטר ייפרע כשיוצג; (4) כלפי מסב – מקום שהשטר קובל או נעשה בתור טובה לאותו מסב, ואין לו כל יסוד לצפות שהשטר ייפרע כשיוצג; (5) מקום שויתרו על הצגה, בפירוש או מכללא.
חילול באי-פרעון	46. (א) השטר מחולל באי-פרעון באחת משתי אלה: (1) כשהציגוהו לפרעון כראוי וסירבו לפרעו או שאין להשיג את פרעונו; (2) כשהיו פטורים מלהציגו לפרעון ועבר זמנו ולא נפרע. (ב) מקום שחולל השטר באי-פרעון, עולה מיד הזכות לאוחז, בכפוף להוראות הפקודה, לחזור על המושך ועל המסיבים.
הודעת חילול ודין העדר הודעה	47. בכפוף להוראות הפקודה, מקום שהשטר חולל במיאון או באי-פרעון, יש ליתן למושך ולכל מסב הודעת חילול, וכל מושך או מסב שלא ניתנה להם ההודעה – מופטר; ואולם – (1) שטר שחולל במיאון ולא ניתנה הודעת חילול; לא יפגע המחדל בזכויותיו של אוחז כשורה לאחר המחדל; (2) שטר שחולל במיאון וניתנה הודעת חילול כראוי, שוב אין צריך ליתן הודעה על חילול באי-פרעון שבא אחר כך, אלא אם כן קובל השטר בינתיים.
כללים להודעת חילול מי צריך ליתן הודעה	48. אין הודעת חילול כשרה ובת-פעל אלא אם ניתנה לפי כללים אלה: (1) ההודעה צריך שתינתן על ידי האוחז או מטעמו, או על ידי מסב שבשעת נתינת ההודעה הוא גופו חב על פי השטר, או מטעמו; (2) הודעת חילול יכול שתינתן על ידי מורשה, אם בשמו הוא ואם בשמו של צד הזכאי ליתן הודעה, בין שאותו צד הוא מרשהו ובין אם לאו; (3) הודעה שניתנה על ידי האוחז, או מטעמו, פועלת לטובת כל האוחזים שלאחריו וכל המסיבים שלפניו שיש להם הזכות לחזור על הצד אשר לו ניתנה ההודעה;

(4) הודעה שניתנה על ידי מסב הזכאי ליתן הודעה כאמור לעיל, או מטעמו, פועלת לטובת האוחז וכל המסיבים שלאחר הצד אשר לו ניתנה ההודעה;

(5) ההודעה יכול שתינתן בכתב או בעל פה ויכול שתינתן בכל ביטוי שיש בו כדי לזהות את השטר ושמתנו משתמע שהשטר חולל במיאון או באי-פרעון;

(6) החזרת שטר מחולל למושך או למסב – רואים כהודעת חילול מספקת מבחינת הצורה;

(7) הודעה בכתב אינה טעונה חתימה, והודעה בכתב הלקויה בחסר אפשר להשלימה ולהכשירה בעל פה; תיאור לא נכון של השטר אינו פוסל את ההודעה, אלא אם התעה למעשה את הצד שניתנה לו ההודעה;

(8) מקום שדרוש ליתן לאדם הודעת חילול, מותר ליתנה בין לו עצמו ובין למורשהו לאותו ענין;

(9) מת המושך או המסב, והצד המודיע יודע על כך, יש ליתן את ההודעה לנציג אישי, אם ישנו, ואם אפשר בשקידה סבירה למצוא אותו;

(10) מושך או מסב שפשטו את הרגל, מותר ליתן את ההודעה או לצד עצמו או לנאמן;

(11) היו שני מושכים או מסיבים, או יותר, ואינם שותפים, יש ליתן הודעה לכל אחד מהם, אם אין לאחד מהם רשות לקבל את ההודעה בעד כולם;

(12) ההודעה יכול שתינתן מיד לאחר חילול השטר וצריך שתינתן תוך זמן סביר לאחר החילול; בהעדר נסיבות מיוחדות לא יראו הודעה כנתונה תוך זמן סביר אלא

(א) כשנותן ההודעה ומי שצריך לקבלה גרים באותו מקום, וההודעה ניתנה לאחרון תוך שלושה ימים לאחר חילול השטר או נשלחה לו בעוד מועד להגיע אליו תוך שלושה ימים כאמור;

(ב) כשנותן ההודעה ומי שצריך לקבלה גרים במקומות שונים, וההודעה נשלחה תוך שלושה ימים לאחר חילול השטר, אם יש דואר תוך שלושת הימים האלה, או בדואר הראשון שלאחריהם, אם אין בהם דואר;

(13) היה השטר בשעת חילולו בידי מורשה, יכול המורשה ליתן בעצמו הודעה לצדדים החבים על פי השטר או ליתן הודעה למרשהו; נותן למרשהו – יתן בתוך אותו הזמן שהיה צריך ליתן אילו היה הוא האוחז, והמרשה, משקיבל את ההודעה, יש לו גופו אותו זמן למתן הודעה כאילו היה המורשה אוחז בזכות עצמו;

(14) צד לשטר שקיבל הודעת חילול כראוי, יש לו לאחר קבלת ההודעה תקופת זמן למתן הודעה לצדדים קודמים כזמן שיש לאוחז לאחר חילול;

(15) הודעת חילול שמענה ומסירתה לדואר היו כראוי, רואים את השולח כאילו נתן את הודעת החילול כראוי, על אף כל שיבוש בסדרי הבי-דואר.

49. (א) אם הגורם לאיחור היו נסיבות שאין לצד המודיע שליטה עליהן ואין לתלות בהזנחתו או בהתנהגותו שלא כהוגן או ברשלנותו, הרי זה הצדק לאיחור במתן הודעת חילול; פסקה פעולתו של גורם האיחור – יש ליתן את ההודעה בשקידה סבירה.

(ב) פוטרים מהודעת חילול –

(1) מקום שאף לאחר שקידה סבירה אין אפשרות ליתן הודעה כדרוש על פי הפקודה או שההודעה אינה מגיעה למושך או למסב שאותם מבקשים לחייב;

(2) על פי ויתור בפירוש או מכללא; הודעת חילול יכול שיוותרו עליה לפני שהגיע הזמן למתן הודעה או לאחר שלא ניתנה הודעה כראוי;

(3) כלפי המושך – במקרים הבאים:

(א) כשהמושך הוא גם הנמשך,

(ב) כשהנמשך הוא אדם בדוי, או אדם שאין לו כושר להתקשר בחוזה,

(ג) כשהמושך הוא האדם שהשטר מוצג לפניו לפרעון,

(ד) כשאין בין הנמשך או הקבל לבין המושך כל חיוב לקבל עליו את השטר או לפרעו,

(ה) כשהמושך ביטל את הוראת הפרעון;

(4) כלפי המסב – במקרים הבאים;

(א) כשהנמשך הוא אדם בדוי, או אדם שאין לו כושר להתקשר בחוזה, והמסב ידע על כך שעה שהסב את השטר,

כיצד יש ליתן הודעה

הצורה

למי יש ליתן הודעה

מהו הזמן בו יש ליתן הודעה

מורשים

צדדים מרוחקים

שיבוש בסדרי הבי-דואר

הצדק לאיחור במתן הודעת חילול

מתי פוטרים מהודעת חילול

כלפי המושך

כלפי המסב

- (ב) כשהמסב הוא האדם שהשטר מוצג לפניו לפרעון,
(ג) כשהשטר קובל או נעשה בתור טובה למסב.
50. (בוטל).
- (תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973
51. (א) שטר שקובל קיבול כללי אינו צריך הצגה לפרעון כדי להחייב את הקבל.
(ב) היתה הצגה לפרעון נדרשת על פי הכתוב בקיבול מסוייג ולא הוצג השטר לפרעון ביום שחל, אין זה מפטיר את הקבל, אלא אם יש על כך תניה מפורשת.
(ג) אין שטר צריך הודעת חילול כדי להחייב את הקבל.
(ד) האוחז שטר שבא להציגו לפרעון, יפרוש את השטר לפני האדם שממנו הוא דורש פרעונו; משנפרע השטר, ימסרנו האוחז מיד למי שפרע אותו.
- חובות האוחז כלפי הקבל או הנמשך קיבול מסוייג
אין צורך בהודעה (תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973
52. מושך או מסב שהופטר מחבותו על פי המסמך משום שהאוחז לא הציגו או לא נתן הודעת חילול, כראוי, אין המושך או המסב – אם הוא חב – מופטר על ידי כך מחבותו על פי התמורה שניתנה לשטר, אלא אם נפגע על ידי שהאוחז לא מילא את חובותיו, ואף אז אינו מופטר אלא כדי שיעורו של הנזק שסבל.
- תובענה על-פי התמורה (תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973
- סימן ו': חבותם של הצדדים
53. אין השטר, מכוח עצמו, פועל כהמחאת כספים שבידי הנמשך העומדים לפרעונו של אותו שטר, ואם הנמשך אינו מקבל עליו את השטר כנדרש לפי הפקודה אין הוא חב על פי המסמך.
54. מי שקיבל עליו שטר, הריהו, במעשהו זה –
(1) מתחייב לפרוע את השטר ככתבו של הקיבול;
(2) מנוע מלכפור בפני אוחז השטר כשורה –
- חובות של קבל
השתק החוסם את הקבל
- (א) בקיומו של המושך, באמיתות חתימתו וכן בכשרו וברשותו למושך את השטר,
(ב) כשהשטר הוא בר-פרעון לפקודת המושך – בכשרו של המושך להסב בשעתו את השטר, אך הוא אינו מנוע מלכפור באמיתותו או בכשרותו של ההיסב,
(ג) כשהשטר הוא בר-פרעון לפקודת אדם שלישי – בקיומו של הנפרע ובכשרו להסב בשעתו את השטר, אך הוא אינו מנוע מלכפור באמיתותו או בכשרותו של ההיסב.
55. (א) מי שמשך שטר, הריהו, במעשהו זה –
(1) מתחייב שהשטר, לכשיוצג כראוי, יקובל ויפרע ככתבו, ושלא יחולל – יפצה את האוחז או כל מסב שהיה אנוס לפרעו, ובלבד שכל ההליכים הדרושים לאחר חילול ננקטו כראוי;
(2) מנוע מלכפור בפני אוחז כשורה בקיומו של הנפרע ובכשרו להסב בשעה שהסב.
(ב) מי שהסב שטר, הריהו, במעשהו זה –
(1) מתחייב שהשטר, לכשיוצג כראוי, יקובל ויפרע ככתבו, ושלא יחולל – יפצה את האוחז או כל מסב שלאחר אותו מסב שהיו אנוסים לפרעו, ובלבד שכל ההליכים הדרושים לאחר חילול ננקטו כראוי;
(2) מנוע מלכפור בפני אוחז כשורה את אמיתותו ואת תקינותו, מכל הבחינות, של חתימת המושך ושל חתימות כל ההיסבים הקודמים;
(3) מנוע מלכפור בפני הנסב שלו הסמוך לו או בפני כל נסב שלאחר אותו נסב, כי השטר בשעה שהוסב היה כשר ושריר, וכי לו גופו היתה אותה שעה זכות קנין טובה בשטר.
- חבותו של מושך ושל מסב
השתק החוסם מושך חבותו של מסב
השתק החוסם מסב
56. החותם על שטר שלא בתור מושך או קבל הריהו, במעשהו זה, חב בתור מסב כלפי אוחז כשורה.
57. (א) פרעונו של שטר יכול שיהא נערב על ידי אדם שאינו צד לשטר, או על ידי אדם שהוא צד לשטר; ובלבד שהערבות במקרה הנזכר אחרון תהא מוסיפה על זכויות החזרה של האוחז.
(ב) ערבות לשטר יכול שתיכתב על גוף השטר או שתינתן במסמך נפרד, והיא נוצרת על ידי הביטוי bon pour aval או ביטוי אחר שווה לו, שיש אחריהם חתימה; לא נאמר בעד מי ניתנה ערבות לשטר, רואים אותה כאילו ניתנה בעד עושה השטר אם הוא שטר חוב, או בעד המושך אם אינו שטר חוב.
- זר שחתם על שטר חב בתור מסב
ערבות לשטר

(ג) ערב לשטר חב עם האדם שלחתימתו ערב, ביחד ולחוד; הוא חב אף אם התחייבותו של הצד שבעדו ערב פסולה מכל סיבה שאינה פגם בצורה; ערב לשטר שפרע את השטר זכאי לחזור על הצד שבעדו ערב ועל הצדדים החבים כלפי אותו צד.

58. חולל השטר, יהא שיעור דמי הנזק כפי האמור להלן, ויש לראותם כדמי נזק קבועים מראש:

שיעור דמי נזק מידי צדדים לשטר שחולל

(1) האוחז זכאי להיפרע מכל צד החב על פי השטר, והמושך שהיה אנוס לפרוע את השטר זכאי להיפרע מן הקבל, ומסב שהיה אנוס לפרוע את השטר זכאי להיפרע מן הקבל או מן המושך או ממסב שקדם לו –

(א) את סכום השטר;

(ב) את הריבית על אותו סכום מיום שהוצג לפרעון, אם היה השטר בר-פרעון עם הדרישה, או מיום חלוטו של השטר – בכל מקרה אחר;

(ג) (בוטל);

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973
שחליפין

(2) בשטר שחולל בחוץ לארץ זכאי האוחז, במקום דמי הנזק האמורים, להיפרע מן המושך או ממסב, והמושך וכל מסב שהיו אנוסים לפרוע את השטר זכאים להיפרע מכל צד החב כלפיהם – את סכום השחליפין עם ריבית עליו עד יום הפרעון, ובלבד שכל מסב, וכן המושך, לא יהיו חייבים אלא בתשלום שחליפין אחד בלבד;

(3) מקום שניתן על פי פקודה זו להיפרע ריבית בתור דמי נזק, יכול שאותה ריבית, כולה או מקצתה, לא תינתן, אם שורת הצדק מחייבת כך, ומקום שנאמר בשטר שיש לפרעו בריבית לפי שער פלוני, יכול שריבית בתור דמי נזק תינתן לפי השער של הריבית ממש, ויכול שלא תינתן לפיו.

פיקוח על ריבית

59. (א) כשאוחז שטר בר-פרעון למוכ"ז מסחר אותו במסירה בלא היסב, הריהו נקרא "מעביר במסירה".

מעביר במסירה

(ב) מעביר במסירה אינו חב על פי המסמך.

אין הוא חב על פי המסמך התחייבותו של מעביר

(ג) מעביר במסירה המסחר שטר מקבל במעשהו זה כלפי הנעבר שלו הסמוך לו והאוחז בעד ערך, אחריות, כי השטר הוא כפי שנחזה, כי הוא זכאי להעבירו וכי אין הוא יודע בשעת העברה שום עובדה העושה את השטר חסר ערך.

סימן ז': פקיעת השטר

60. (א) השטר נפקע בפרעון כשורה על ידי הנמשך או על ידי הקבל או מטעמים.

פרעון כשורה

"פרעון כשורה" פירושו – פרעון השטר לאוחז בו, בחלוטו של השטר או לאחריה, בתום לב וללא ידיעה שזכות קנינו של האוחז בשטר פגומה.

(ב) בכפוף להוראות שלהלן, שטר שנפרע על ידי המושך או על ידי מסב, אינו נפקע; אלא –

פרעון בידי מושך או מסב

(1) מקום שהמושך פרע שטר שהוא בר-פרעון לצד שלישי או לפקודת צד שלישי, יכול המושך לאכוף פרעונו על הקבל, אך אינו יכול לחזור ולהוציא את השטר;

(2) מקום שמסב פרע שטר, או מקום שהמושך פרע שטר שהוא בר-פרעון לפקודתו הוא, הצד שפרע את השטר חוזר אל זכויותיו הראשונות כלפי הקבל או כלפי צדדים קודמים, והוא יכול, אם נראה לו הדבר, למחוק את היסבו הוא ואת כל ההיסבים שלאחריו ולחזור ולסחר את השטר.

(ג) שטר-טובה שנפרע כשורה על ידי המוטב – השטר נפקע.

פרעונו של שטר טובה

61. קבל האוחז שטר, או שנעשה אוחזו, בזכות עצמו, בחלוטו של השטר או לאחריה – השטר נפקע.

קבל האוחז בשעת חלוטו

62. (א) אוחז שטר שויתר בחלוטו של השטר או לאחריה על זכויותיו כלפי הקבל ויתור מוחלט וללא תנאי – השטר נפקע; הויתור צריך שיהיה בכתב, זולת אם נמסר השטר לקבל.

ויתור מפורש

(ב) האוחז יכול בדרך האמורה לוותר על חבותו של כל צד לשטר בין בחלוטו של השטר בין לפניו ובין לאחריה; אולם שום דבר האמור בסעיף זה לא יפגע בזכויותיו של אוחז כשורה שלא היתה לו ידיעה על הויתור.

63. (א) שטר שבוטל במתכוון בידי האוחז או בידי מורשהו, והביטול נראה על פני השטר – השטר נפקע.

ביטול

(ב) בדרך האמורה אפשר להפטיר כל צד החב על פי השטר על ידי ביטול מכוון של חתימתו בידי האוחז או בידי מורשהו; במקרה זה מופטר גם כל מסב שיכול היה להיות זכאי לחזור על הצד שחתימתו בוטלה.

(ג) ביטול שנעשה שלא במתכוון, או בטעות, או שלא ברשותו של האוחז אין כוחו יפה; אלא מקום שנראה על פני השטר שהוא או חתימה שעליו בוטלו, הצד הטוען שהביטול נעשה שלא במתכוון או בטעות או שלא ברשות – עליו הראיה.

64. (א) שטר או קיבול שנעשה בהם שינוי מהותי בלא הסכמת כל הצדדים החבים על פי השטר, השטר מתבטל, אך לא כלפי צד שעשה בעצמו את השינוי, או הרשה לעשותו או הסכים לו, ולא כלפי המסיבים שלאחריו; אולם מקום שנעשה בשטר שינוי מהותי, אלא שהשינוי אינו נראה, והשטר הוא בידי אוחז כשורה, יכול אותו אוחז להשתמש בשטר כאילו לא נעשה בו שינוי, ויכול הוא לאכוף פרעונו לפי כתבו המקורי.

שינוי השטר

(ב) ביחוד מהותיים הם שינויים אלה: כל שינוי בתאריך, בסכום העומד לפרעון, בזמן הפרעון או במקום הפרעון, ומקום שקיבולו של השטר הוא כללי – הוספת מקום הפרעון בלי הסכמתו של הקבל.

שינוי מהותי מהו

סימן ח': קיבול ופרעון משום-כבוד

65. (א) שטר חליפין שלא עבר זמנו יכול כל אדם, בהסכמת האוחז, להתערב ולקבל עליו את השטר, לאחר שניתנה הודעת חילול, משום כבודו של אחד הצדדים החבים על פיו או משום כבודו של האדם שעל חשבונו משוך השטר.

קיבול משום-כבוד
(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

(ב) השטר יכול שיקובל משום כבוד על חלק בלבד מן הסכום שבו נמשך.

קיבול משום-כבוד

(ג) קיבול-משום-כבוד אינו כשר אלא אם הוא –

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

(1) כתוב על השטר ומראה שהוא קיבול-משום-כבוד;

(2) חתום בידי הקבל-משום-כבוד;

(3) מקויים על ידי איגרת-כבוד נוטריונית.

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

(ד) קיבול-משום-כבוד שלא נאמר בו במפורש משום כבודו של מי נעשה, רואים אותו כקיבול משום כבודו של המושך.

(ה) שטר בר פרעון לאחר ראייה שקובל משום כבוד, חלותו תחושב מתאריך הודעת החילול ולא מתאריך הקיבול-משום-כבוד.

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

66. (א) מי שקיבל עליו שטר משום כבוד, הריהו, במעשהו זה, מתחייב שאם לא יפרע הנמשך את השטר, יפרעהו הוא, ככתבו של קיבולו, כשיוצג כראוי, ובלבד שהוצג כראוי לפרעון וניתנה הודעת חילול כראוי על אי-פרעון, והוא קיבל ידיעה על עובדות אלה.

חבותו של
קבל-משום-כבוד
(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

(ב) הקבל-משום-כבוד חב כלפי האוחז וכלפי כל הצדדים לשטר הבאים אחרי הצד שלכבודו קיבל עליו.

67. (א) שטר מחולל שקובל משום כבוד או שיש בו נדרש-בשעת-הדחק, יש לתת הודעת חילול על אי-פרעון לפני שהוא מוצג לפרעון לפני הקבל-משום-כבוד או לפני הנדרש-בשעת-הדחק.

הצגה לפני
הקבל-משום-כבוד או
הנדרש-בשעת-הדחק
(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

(ב) היה מענו של הקבל-משום-כבוד באותו מקום שבו ניתנה הודעת חילול על אי-פרעון, יש להציג לפניו את השטר לא יאוחז מן היום שלאחר הודעת חילול על אי-פרעון; ואם היה מענו במקום אחר, יש לשלוח את השטר לא יאוחז מן היום האמור לשם הצגה לפניו.

(ג) לאיחור בהצגה או לאי-הצגה ישמשו הצדק כל אותן הנסיבות המשמשות הצדק לאיחור בהצגה לפרעון או לאי-הצגה לפרעון.

(ד) שטר חליפין שחולל על ידי הקבל-משום-כבוד יש להעידו על אי-פרעון על ידי הקבל-משום-כבוד.

68. (א) שטר שניתנה לגביו הודעת חילול על אי-פרעון, יכול כל אדם להתערב ולפרוע אותו משום כבודו של כל צד החב על פי השטר.

פרעון משום-כבוד
(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

(ב) היו שני בני-אדם או יותר מציעים פרעון השטר משום כבודם של צדדים שונים, האדם שפרעונו יפטיר את המספר הגדול ביותר של צדדים לשטר – עדיף.

(ג) כדי שפרעון משום כבוד יפעל בתור פרעון כזה ולא בתור פרעון שבהתנדבות סתם, צריך שיקויים על ידי איגרת-כבוד נוטריונית.

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

(ד) איגרת-הכבוד הנוטריונית צריך שתהא מיוסדת על הצהרת מי שפרע משום-כבוד, או של מורשהו לענין זה, המצהירה שיש בדעתו לפרוע את השטר משום כבוד ולכבודו של מי הוא פורע.

(ה) שטר שנפרע משום כבוד, כל הצדדים הבאים אחרי הצד שלכבודו נפרע מופטרים, אלא מי שפרע משום כבוד בא במקומו של האוחז לכל זכויותיו וחובותיו לגבי הצד שמשום

כבודו הוא פרע ולגבי כל הצדדים החבים כלפי אותו צד.

(ו) מי שפרע משום כבוד, לאוחז, את סכום השטר וההוצאות הנוטריוניות הכרוכות בחילולו, זכאי עם פרעון לקבל את השטר; אם אין האוחז מוסר אותם בשעה שנדרש לכך, יהיה חב בנזקו של מי שפרע משום כבוד.

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

(ז) אוחז שטר המסרב לקבל פרעון, מאבד את זכותו לחזור על כל צד שהיה יכול להיות מופטר באותו פרעון.

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

סימן ט': מסמכים אבודים

69. שטר שאבד לפני שעבר זמנו, יכול האדם שהיה אוחזו לבקש את המושך שיתן לו שטר אחר ככתבו, אגב מתן ערובה למושך, אם ידרוש זאת, לשפותו כלפי כל אדם במקרה שיימצא השטר שאבד לפי דבריו; מושך שנתבקש כאמור וסירב ליתן כפל השטר, אפשר לכונן אותו שיתן.

זכותו של אוחז לקבל
כפל של שטר אבוד

70. בכל תובענה או הליך על פי שטר, יכול בית המשפט או שופט לצוות שאיבוד השטר לא ישמש טענה, ובלבד שניתן שיפוי, להנחת דעתו של בית המשפט או של השופט, כלפי תביעותיו של כל אדם אחר על פי השטר הנדון.

תובענה לפי שטר
אבוד

סימן י': שטר בסדרה

71. (א) שטר שנמשך בסדרה כשכל יחידה שבסדרה מנויה במספר סידורי ויש בה אזכור לשאר היחידות – כל היחידות שטר אחד הן.

כללים בדבר סדרת
שטרות

(ב) האוחז בסדרה ומסב שתי יחידות ממנה או יותר לבני-אדם שונים, הריהו חב על פי כל אחת מהן, וכל מסב שלאחריו חב על פי היחידה שהסב בעצמו כאילו היו אותן יחידות שטרות נפרדים.

(ג) שתי יחידות או יותר שסוחרו לאוחזים-כשורה שונים, האוחז שזכות קנינו עלתה ראשונה נחשב בינו לבין שאר האוחזים כבעלו האמיתי של השטר; אך שום דבר שנאמר בסעיף קטן זה לא יפגע בזכויותיו של אדם שקיבל עליו, או פרע, כשורה, את היחידה שהוצגה לפניו ראשונה.

(ד) הקיבול יכול שייכתב על כל יחידה שהיא, וצריך שייכתב על יחידה אחת בלבד; קיבל עליו הנמשך יותר מיחידה אחת, ויחידות שקובלו כאמור הגיעו לידי אוחזים שונים כשורה, הריהו חב על פי כל יחידה כזאת כאילו היתה שטר נפרד.

(ה) קבל של שטר משוך בסדרה שפרע את השטר ולא דרש שתימסר לו היחידה שיש עליה קיבולו, וביום החלות נמצאת אותה יחידה לא פרועה בידי אוחז כשורה, הקבל חב כלפי אוחז היחידה.

(ו) בכפוף להוראות האמורות לעיל, מקום שאחת היחידות של שטר משוך בסדרה נפקעה על ידי פרעון או בדרך אחרת, השטר כולו נפקע.

סימן י"א: ברירת הדין

72. שטר משוך בארץ אחת והוא מסוחר או מקובל או בר-פרעון בארץ אחרת, זכויותיהם, חובותיהם וחבותם של הצדדים לשטר יהיו נחתכות כדלקמן:

כללים לענין ברירת
הדין

(1) כשרותו של שטר מבחינת הצורה נחתכת על פי דין מקום ההוצאה, ואילו כשרותו מבחינת הצורה של התקשרויות שלאחר הוצאה, כגון קיבול, היסב או קיבול לאחר העדה, נחתכות על פי דין מקום ההתקשרות הנדונה; אולם –

דרישות מבחינת
הצורה

(א) שטר שהוצא בחוץ לישראל אינו נפסל מחמת זו בלבד שאינו מבוטל לפי דין מקום ההוצאה,

(ב) שטר שהוצא בחוץ לישראל והוא עשוי מבחינת הצורה לפי דין ישראל, מותר לנהוג בו, לענין אכיפת הפרעון, בין כל בני האדם שסיחרוהו או אחזוהו או נעשו צדדים לו, בישראל, כבשטר כשר;

(2) משיכתו של שטר, היסבו, קיבולו או קיבולו לאחר העדה יתפרשו לפי דין מקום ההתקשרות הנדונה, בכפוף להוראות פקודה זו; ואולם שטר משוך בישראל ובר-פרעון בישראל שהוסב בארץ אחרת, היסבו יתפרש, לגבי מי שפרעו, לפי דין ישראל;

(3) חובותיו של האוחז לענין הצגה לקיבול או לפרעון, לענין הצורך או אי-הצורך בהעדה או בהודעת חילול או דיותן או אי-דיותן של אלו, יהיו נחתכות לפי דין מקום הפעולה או מקום החילול;

חובות האוחז

(4) שטר משוך בחוץ לישראל אך בר-פרעון בישראל והסכום העומד לפרעון אינו נקוב במטבע ישראל, יחושב הסכום, באין תניה מפורשת בענין זה, לפי שער

סכום נקוב במטבע
חוץ

החליפין הקיים במקום הפרעון וביום שחל הפרעון בשביל ממשיכים בני-פרעון עם ראייה;

(5) שטר משוך בארץ אחת ובר-פרעון בארץ אחרת, זמן פרעונו נחתך לפי דין המקום שבו הוא בר-פרעון.

זמן הפרעון

72. שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות את האופן שבו יעידו שטר בישראל לענין סעיף 72, צורת ההעדה והאגרות שיש לשלם בשל כך; כן רשאי הוא לקבוע את ההליכים שיש לנקוט בהם כדי שהעדה כאמור תהיה תקפה אם ניתנה לאחר הזמן שנקבע לה.

דרכי העדה
(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

פרק שלישי: שיקים

סימן א': שיקים משוכים על בנקאי

73. (א) שיק הוא שטר חליפין משוך על בנקאי ובר-פרעון עם דרישה; הוראות פקודה זו החלות על שטר חליפין בר-פרעון עם דרישה יחולו על שיק, חוץ מענין שיש לו הוראה אחרת להלן.

שיק – מהו
(תיקון מס' 4)
תש"ס-1980

(ב) שיק יכול שהתאריך הנקוב בו יהיה מאוחר מיום הוצאתו, אולם שיק כזה (שיק מאוחר) לא יהיה בר-פרעון ולא יהיה ניתן לקיבול, אלא מהתאריך הנקוב בו.

(תיקון מס' 4)
תש"ס-1980

73. (בוטל).

(תיקון מס' 4)
תש"ס-1980

74. בכפוף להוראות פקודה זו –

הצגת שיק לפרעון

(1) שיק שלא הוצג לפרעון תוך זמן סביר לאחר התאריך הנקוב בו, או לאחר הוצאתו, לפי המאוחר מביניהם, ובזמן ההצגה היה המושך או האדם שעל חשבונו משוך השטר זכאי, בינו לבין הבנקאי, לפרעון השיק והאיחור בהצגה גרם לו נזק ממשי, הריהו מופטר כדי שיעור הנזק, כלומר כדי שיעור שבו גדל נשיו מאת הבנקאי מכפי שהיה אילו נפרע השיק;

(תיקון מס' 4)
תש"ס-1980

(2) כשבאים לפסוק מהו זמן סביר יש לשים לב לטיב המסמך, למנהג הסוחרים והבנקאים ולעובדות המקרה המיוחד;

זמן סביר

(3) אוחז השיק שהמושך או האדם כאמור מופטרים ממנו, יהיה במקומם לנושה של הבנקאי כדי שיעור ההפטר ויהיה זכאי להיפרע ממנו את הסכום.

זכות האוחז כשהופטר המושך

75. חובתו ורשותו של הבנקאי לפרוע שיק שמשך עליו לקוחו חדלות על ידי –

ביטול רשותו של הבנקאי

(1) ביטול הוראות הפרעון;

(2) ידיעה על מות הלוקח;

(3) ידיעה על פשיטת רגל של הלוקח.

סימן ב': שיקים משורטטים

76. (א) היתה אחת התוספות שלהלן חוצה את פני השיק, הרי זה שרטוט והשיק משורטט בכללותו. והן:

שרטוט בכללותו ושרטוט במיוחד – מה הם

(1) המלה "ושותפיו" או כל קיצור ממנה, בין שני קווים חוצים מקבילים, עם המלים "לא סחיר" או בלעדיהן;

(2) שני קווי אלכסון מקבילים בלבד, עם המלים "לא סחיר" או בלעדיהן.

(ב) היתה תוספת שמו של בנקאי חוצה את פני השיק, עם המלים "לא סחיר" או בלעדיהן, הרי זה שרטוט והשיק הוא משורטט במיוחד ולאחר בנקאי.

77. (א) המושך יכול לשרטט שיק בין בכללותו ובין במיוחד.

שרטוט בידי המושך או לאחר הוצאה

(ב) שיק שאינו משורטט, יכול האוחז לשרטטו בין בכללותו ובין במיוחד.

(ג) שיק משורטט בכללותו, יכול האוחז לשרטטו במיוחד.

(ד) שיק משורטט, בין בכללותו ובין במיוחד, יכול האוחז להוסיף עליו את המלים "לא סחיר".

(ה) שיק משורטט במיוחד, יכול הבנקאי שאליו שורטט לשוב ולשרטטו במיוחד לבנקאי אחר לשם גוביינה.

(ו) שיק שאינו משורטט או ששורטט בכללותו, ונשלח לבנקאי לשם גוביינה, יכול הוא לשרטטו במיוחד אל עצמו.

78. שרטוט שהותר בפקודה זו הוא חלק מהותי של השיק, ואסור לאדם להוסיף עליו או לשנותו אלא כפי שהותר בפקודה זו, ואסור למחוק.

השרטוט – חלק מהותי של השיק

79. (א) שיק ששורטט במיוחד ליותר מבנקאי אחד, למעט מורשה לגוביינה שהוא בנקאי, הבנקאי שעליו משוך השיק יסרב לפרעו.

חובותיו של בנקאי לגבי שיק משורטט

(ב) בנקאי שנמשך עליו שיק משורטט כאמור ואף על פי כן פרעו, או שפרע למי שאינו בנקאי שיק ששורטט בכללות – או לא לבנקאי שאליו שורטט ולא למורשהו לגוביינה, שיק ששורטט במיוחד – חב כלפי בעלו האמיתי של השיק בכל הפסד שסבל מחמת פרעון השיק בדרך זו; ואולם שיק שהוצג לפרעון ולא נראה בשעת הצגה שהוא משורטט, או שהיה עליו שרטוט שנמחק, או שיש בו תוספת או שינוי שפקודה זו לא התירה אותם, הבנקאי שפרע את השיק בתום לב ובלי רשלנות, לא יהיה אחראי ולא יחוב, ואין להרהר אחר פרעון זה על שום שהשיק היה משורטט, או שהשרטוט נמחק, או שיש בו תוספת או שינוי שפקודה זו לא התירה אותם, ועל שום שנפרע לשאינו בנקאי או לא לבנקאי שאליו השיק משורטט או היה משורטט, או לא למורשהו לגוביינה שהוא בנקאי, הכל לפי הענין.

80. בנקאי שנמשך עליו שיק משורטט והוא פרע אותו בתום לב ושלא ברשלנות לבנקאי, כשהוא משורטט בכללות – או לבנקאי שאליו שורטט, או למורשהו לגוביינה שהוא בנקאי, כשהשרטוט הוא במיוחד – הבנקאי שפרע את השיק, וכן המושך את השיק במקרה שהגיע לידי הנפרע, זכויותיהם ומעמדם כאילו נפרע השיק לבעלו האמיתי.

הגנה על בנקאי ועל מושך בשיק משורטט

81. מי שנטל שיק משורטט שכתוב עליו "לא סחיר", אין לו ואין בכוחו ליתן זכות קנין בשיק טובה מן הזכות שהיתה לאדם שמטנו נטלו.

פעלו של שרטוט "לא סחיר" על האוחז

82. (א) בנקאי שקיבל לטובת לקוחו, בתום לב ובלי רשלנות, פרעונו של שיק המשורטט אליו, בכללות או במיוחד, ואין ללקוח זכות קנין בשיק או שזכות קנינו פגומה, לא יחוב הבנקאי כלפי בעלו האמיתי של השיק מחמת זו בלבד שקיבל את הפרעון האמור.

הגנה על בנקאי גובה

(ב) בנקאי הוא מקבל פרעון כמשמעותו בסעיף קטן (א), אף אם זיכה את חשבון לקוחו בסכום השיק לפני קבלת הפרעון.

83. (א) הסעיפים 76 עד 82 יחולו על ממשך בנקאי כאילו היה שיק.
(ב) "מימשך בנקאי", לענין סעיף זה, פירושו מימשך בר-פרעון עם דרישה, משוך על ידי בנק או מטעמו על עצמו, בין שפרעונו במשרדו הראשי ובין במשרד אחר שלו.

הסעיפים 76 עד 82 יחולו על מימשך בנקאי

פרק רביעי: שטרי חוב

84. (א) שטר חוב הוא הבטחה ללא תנאי ערוכה בכתב מאת אדם לחברו, חתומה בידי עושה השטר, בה הוא מתחייב לפרוע לאדם פלוני או לפקודתו, או למוכ"ז, עם דרישה, או בזמן עתיד קבוע או ניתן לקביעה, סכום מסויים בכסף.

שטר חוב – מהו

(ב) מסמך בצורת שטר חוב שהוא בר פרעון לפקודת עושהו אינו שטר חוב כמשמעותו בסעיף זה עד שלא הוסב על ידי עושהו.

שטר חוב בר-פרעון לפקודת עושהו

(ג) אין שטר חוב נפסל מחמת זו בלבד שיש בו גם שעבוד של בטוחות-לואי עם הרשאה למכרה או להעבירה.

שטר חוב שיש בו בטוחות-לואי

85. שטר חוב הוא לא-שלם ולא-מוגמר עד שלא נמסר לנפרע או למוכ"ז.

הצורך במסירה

86. (א) שטר חוב יכול שיעשה בידי שנים או יותר, ויכול שיהיו חבים על פיו ביחד, או ביחד ולחוד, הכל ככתבו.

שטרי חוב ביחד ולחוד

(ב) היה כתוב בשטר "אשלם" וחתומים עליו שני בני אדם או יותר רואים אותו כשטר חובם, ביחד ולחוד.

87. (א) שטר חוב בר-פרעון עם דרישה שהוסב, יש להציגו לפרעון תוך זמן סביר מיום ההיסב, לא הציגוהו כאמור – המסב מופטר.

שטר חוב בר-פרעון עם דרישה (תיקון מס' 3) תשל"ג-1973

(ב) כשבאים לפסוק מהו זמן סביר, יש לשים לב לטיב המסמך, למנהג הסוחרים ולעובדות המקרה המיוחד; ולעולם שטר חוב בר-פרעון עם דרישה יש להציגו לפרעון תוך ששה חדשים לאחר תאריכו, או תוך זמן קצר יותר שהיתנהו המסב הראשון או אחד הבאים אחריו, או תוך זמן ארוך יותר שהיתנהו המסב הראשון ושלא יעלה על שנים עשר חדשים.

(ג) שטר חוב בר-פרעון עם דרישה שסיחרוהו, ונראה שמאז הוצא עבר זמן סביר כדי להציגו לפרעון, לא ישמש הדבר טעם לראות את השטר חוב כאילו עבר זמנו, כדי להפגיע את האוחז בפגמים שבזכות קנין שלא ידע עליהם.

88. (א) היה כתוב בגוף שטר החוב שהוא בר-פרעון במקום מיוחד, יש להציגו לפרעון באותו מקום כדי להחייב את עושהו; בכל מקרה אחר אין צורך בהצגה לפרעון כדי להחייב את העושה.

הצגת שטר חוב לפרעון כדי להחייב את עושהו כדי להחייב את המסב

(ב) יש צורך בהצגה לפרעון כדי להחייב את המסב של שטר חוב.

(ג) היה כתוב בגוף שטר החוב שהוא בר-פרעון במקום מיוחד, יש צורך בהצגה לפרעון

(תיקון מס' 3) תשל"ג-1973

באותו מקום כדי להחייב מסב; היה מקום הפרעון נקוב בתזכורת בלבד, הצגה לפרעון באותו מקום מספקת כדי להחייב את המסב, אך גם הצגה לפני העושה במקום אחר מספקת לכך, אם היא מספקת מבחינות אחרות; מקום שהאוחז בשטר חוב הוא בנק, יראו את ההצגה עשויה כראוי, אם נמסרה בדואר רשום הודעה מאת הבנק ובה דרישה לפרוע את השטר במשרד הבנק. (ד) (בוטל).

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

89. העושה שטר חוב, הריהו, במעשהו זה –
(1) מתחייב לפרוע אותו ככתבו;
(2) מנוע מלכפור לפני אוחז כשורה בקיומו של הנפרע ובכשרו להסב בשעה שהסב.
90. (א) הוראות פקודה זו בדבר שטרי חליפין, חוץ מן ההוראות המנויות בסעיף זה, יחולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין, על שטרי חוב, בכפוף להוראות פרק זה.
(ב) כשבאים להחיל אותן הוראות רואים את עושהו של שטר חוב כנגד הקבל בשטר חליפין, ואת המסב הראשון בשטר חוב כנגד המושך בשטר חליפין שקובל והוא בר-פרעון לפקודת המושך.
- (ג) ההוראות שלהלן בדבר שטרי חליפין לא יחולו על שטרי חוב, והן ההוראות לענין –
(1) הצגה לקיבול;
(2) קיבול;
(3) (בוטל);
(4) שטרות בסדרה.

תחולת פרק שני על שטרי חוב

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

פרק חמישי: מילואים

91. כל שנעשה, למעשה, ביושר-לב, רואים כאילו נעשה בתום-לב, כמשמעותו בפקודה זו, בין שנעשה ברשלנות ובין שלא ברשלנות.
92. (א) מסמך או כתב הטעונים לפי פקודה זו חתימתו של אדם, אין צורך שיחתום עליהם בידו הוא, אלא די להם בחתימתו שנכתבה ביד אדם אחר בהרשאתו או על פיה או בחותמו שהוטבע עליהם בידי עצמו או בהרשאתו.
(ב) כשהמדובר הוא בחברה, באגודה שיתופית, בשותפות או באישיות משפטית אחרת, די להם למסמך או לכתב הטעונים חתימה לפי פקודה זו, שיהיו טבועים בחותמתה של אותה אישיות משפטית.
93. (א) מקום שפקודה זו קובעת זמן של פחות משלושה ימים לעשייתם של פעולה או של דבר – יום שאין בו עסקים לא יבוא במנין.
(ב) ימים שאין בהם עסקים הם, לענין פקודה זו –
(1) יום ששי, שבת ויום ראשון;
(2) כל יום שהממשלה הודיעה עליו, בצו שפורסם ברשומות, שהוא יום פגרה חוקי.
94. (בוטל).
95. (א) הוראות פקודה זו בענין שיקים משורטטים יחולו על פקודה לתשלום דיבידנד.
(ב) הוראות פקודה זו בענין שיקים משורטטים יחולו גם על כל תעודה שהוצאה על ידי לקוח של בנקאי ושכוונתה לאפשר לאדם לקבל מאת הבנקאי, עם דרישה, פרעון הסכום הנזכר בה, ויחולו כאילו היתה אותה תעודה שיק; אולם אין לראות את האמור כאן כאילו בא לעשות אותה תעודה למסמך סחיר.
96. (א) אין להיזקק לתובענה על פי שטר חליפין או שיק או שטר חוב כנגד מי שהוא צד להם ואינו מסב, לאחר שעברו שבע שנים, וכנגד מסב – לאחר שעברו שנתיים, מן הזמן שבו נולדה לראשונה לאוחז באותה שעה עילת התובענה כנגד אותו צד; ואולם צד לשטר חליפין, לשיק או לשטר חוב, יכול לוותר על טענת ההגנה שאין להיזקק לתובענה נגדו על פי מסמך כאמור, משום שעברה התקופה האמורה בסעיף קטן זה, ומותר לרשום את הוויתור בין בגוף המסמך כאמור ובין בתעודה נפרדת, בין לפני תחילת התובענה ובין לאחריה, ואם נרשם הוויתור בתעודה נפרדת לא יהיה מחייב, אלא אם האדם שרשם אותו בתעודה קיבל בעדו תמורה בת-ערך.
(ב) לגבי הקבל תתחיל התקופה האמורה מחלותו של השטר, זולת אם –
(1) צריך הצגה לפרעון כדי לחייב את הקבל, כי אז תתחיל התקופה האמורה מתאריך ההצגה;

(תיקון מס' 3)
תשל"ג-1973

פקודות דיבידנד
ניתנות לשרטוט
הוראות החלות על
תעודות אחרות

התיישנותן של
תובענות
(תיקון מס' 1)
תשי"ח-1958

(2) קובל השטר לאחר חלותו, כי אז תתחיל התקופה האמורה מתאריך הקיבול.
(ג) לגבי המושך או מסב תתחיל התקופה האמורה מן התאריך שבו נתקבלה הודעת חילול.

פנחס רוזן
שר המשפטים

א' באדר ב' תשי"ז (4 במרס 1957)